

Nr 154

Av herr Persson, Helmer, och herr Öhman, om upptagande av förhandlingar angående igångsättande av tändsticksproduktionen vid fabriksanläggningen i Torpshammar.

För ett 15-tal år sedan nedlades slipmassfabriken i Torpshammar i Medelpad. Då den gick för fullt på 1930-talet hade cirka 150 anställda sysselsättning vid densamma. Fabriksanläggningarna skänktes sedermera av Cellulosakoncernen till Torps kommun på villkor att de inte fick utnyttjas för upptagande av sådan produktion, som vore liktydig med konkurrens med koncernen.

I början av 1950-talet överlät kommunen fabriksanläggningarna till Svenska tändsticks AB, som ställde i utsikt att använda dem för tändsticksproduktion. Det rörde sig praktiskt taget om en gratisöverlåtelse; enda villkoret var att bolaget ersatte kommunen för vissa reparationskostnader. Tändsticksbolaget uppges vid överlåtelsen ha ställt i utsikt att ett 100-tal ortsbor, därav ett 60-tal kvinnor, skulle beredas anställning vid fabriken. Bolaget inbjöd också ett antal ortsbor, manliga såväl som kvinnliga, att vid tändsticksfabrikerna i Kalmar och Lidköping göra sig förtrogna med produktionen.

Därvid stannade det emellertid. Någon tändsticksproduktion har inte kommit i gång, trots att fabriken försetts med en komplett maskinpark och arbetskraft finns i erforderlig omfattning. Det är ingen tvekan om att orsaken ligger däri, att STAB funnit det angelägnare att i stället öka tändsticksproduktionen utomlands. Ty samtidigt som STAB svikit sina utfästelser till kommunen och dess invånare är det känt att bolaget avsevärt vidgat sin produktion av tändstickor exempelvis i USA. Ett flagrant exempel på hur monopolkapitalistiska vinstintressen, under åsidosättande av självklara nationella hänsyn, berövar svenska medborgare sysselsättning och utkomstmöjligheter.

Tillgängliga uppgifter om befolkningsutvecklingen i den berörda kommunen visar klart, vilka skadeverkningar bolagets egenmäktighet medfört. Från att tidigare ha räknat över 10 000 invånare hade befolknings-siffran vid senaste årsskiftet nedgått till något över 8 900. Ett växande kvinnounderskott föreligger sedan några år, då kvinnliga ungdomar måste söka sig till andra platser för att få arbete och utkomstmöjligheter.

Här föreligger enligt vår mening ett fall, där statsmakterna inte passivt kan åse att det nuvarande tillståndet får fortgå. Ytterst är det fråga om en hel kommuns och bygds möjligheter att bestå och utvecklas. Det är

inte heller någon tvekan om att det finns underlag för den avsedda produktionen. Industrianläggningen är den enda i sitt slag i Norrland, och dess igångsättande skulle betyda att denna landsdel, som ju tillhandahåller råvaran för tändsticksindustrien, också kom att själv producera tändstickor. Det ökade exportöverskott, som eventuellt blev en följd härav, måste det bli en uppgift för statsmakterna att underlätta avsättning av, om så befinner sig erforderligt med hjälp av exportkrediter.

Statsmakterna saknar inte möjligheter att i ett fall som detta söka förmå bolaget att sätta i gång fabriksanläggningen i fråga. Leder det inte till ett för kommunen och berörda invånare betryggande resultat så bör åtgärder inledas för anläggningens överförande till AB Statens skogsindustrier, i syfte att på så sätt säkra sysselsättning och utkomstmöjligheter i Torps kommun.

Vi hemställer,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om upptagande av förhandlingar med Svenska tändsticks AB angående igångsättande av tändsticksproduktionen vid fabriksanläggningen i Torpshammar; samt

att, därest sådana förhandlingar icke leder till för berörda kommun och invånare betryggande resultat, Kungl. Maj:t måtte inleda åtgärder för fabriksanläggningens överförande i AB Statens skogsindustriers ägo.

Stockholm i januari 1955

Helmer Persson

Gunnar Öhman
